

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 309/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť T. B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom P. E., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. Tp 85/2011 z 25. apríla 2012 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 15/2012 z 3. mája 2012 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júna 2012 doručená sťažnosť T. B., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom P. E., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), sp. zn. Tp 85/2011 z 25. apríla 2012 (ďalej len „uznesenie z 25. apríla 2012“) a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 15/2012 z 3. mája 2012 (ďalej len „uznesenie z 3. mája 2012“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti vyplýva, že vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru Bratislava uznesením ČVS: PPZ-123/BOK-BA-2011 z 29. októbra 2011 vzniesol proti sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku obvinenie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona v súbehu s obzvlášť závažným zločinom podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) a písm. b) Trestného zákona.

Uznesením špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 85/2011 z 2. novembra 2011 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 36/2011 z 9. novembra 2011 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) podal 18. apríla 2012 návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa o sedem mesiacov nad základnú lehotu trvania väzby (konkrétne do 30. decembra 2012).

Špecializovaný trestný súd uznesením z 25. apríla 2012 návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby vyhovel a podľa § 76 ods. 3 a 4 Trestného poriadku sťažovateľovi predĺžil lehotu trvania väzby do 30. decembra 2012. Sťažovateľ proti uzneseniu z 25. apríla 2012 ihneď po jeho vyhlásení podal do zápisnice o verejnom zasadnutí sťažnosť, ktorú prostredníctvom svojho obhajcu odôvodnil a následne písomne doplnil podaním z 27. apríla 2012. Najvyšší súd o jeho sťažnosti rozhodol svojím uznesením z 3. mája 2012, ktorým ju zamietol.

Podľa sťažovateľa z dosiaľ vykonaného vyšetrovania nevyplýva dôvodná obava, že svojím správaním vplýval na svedkov spôsobom uvedeným v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a preto aj obava z toho, že bude ovplyvňovať svedkov, ktorí ešte len v konaní majú byť vypočutí, je bezdôvodná.

V súvislosti s namietaným porušením svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ argumentoval, že v predmetnom konaní bol použitý nezákonný dôkaz – výsluch obvineného M. K., ktorý *„celú svoju výpoveď čítal z vopred pripravených rozsiahlych materiálov, a to od slova do slova“*. Práve z výpovede tohto obvineného špecializovaný trestný súd vyvodil jeden z dôvodov kolúznej väzby sťažovateľa, ktorým je jeho spojenie s tzv. P., ktorí svojou činnosťou vplývajú a zastrášujú svedkov. Jednou zo zastrášaných osôb mal byť aj obvinený M. K., ktorý bol vypočutý v Českej republike 26. marca 2012, avšak z jeho výpovede nevyplýva, že by bol v rámci výsluchu vypočutý aj v súvislosti s údajným zastrášaním. Sťažovateľ namietal, že mu nie je známy účel *„vypracovania znaleckého dokazovania a ani dôkazy týkajúce sa imidžu počítačov“*.

Z odôvodnenia uznesenia z 25. apríla 2012 vyplýva, že záver špecializovaného trestného súdu o tom, že u neho existuje dôvod kolúznej väzby, je založený len na domienke sudcu, ktorá nie je podopretá žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami, tak ako to predpokladá § 71 ods. 1 Trestného poriadku, a v súčasnom štádiu trestného konania, keď už došlo k vypočutiu takmer všetkých obvinených a svedkov, je preto tento záver nedôvodný.

V odôvodnení uznesenia z 25. apríla 2012 špecializovaný trestný súd uviedol, že nebolo zistené, že by sťažovateľ priamym spôsobom uplatňoval násilie voči členom skupiny alebo iným osobám, avšak podľa tvrdení prokurátora mal sťažovateľ v rámci hierarchicky usporiadanej skupiny vplývať na osoby na nižších stupňoch skupiny. Uvedené skutočnosti vyplývajú okrem iného i z výpovedí Ing. Z. B. a M. L. Špecializovaný trestný súd iba poukazuje na bližšie nešpecifikovaný dôkaz, pričom nekonkretizuje tie skutočnosti získané z dôkazného prostriedku, ktoré majú zakladať dôvodné podozrenie zo sťažovateľovho kolúzneho správania sa v minulosti odôvodňujúce obavu, že ho môže opakovať. Podľa

sťažovateľa obvinená Ing. Z. B. sama vypovedala, že nebola nikým riadená, nevykonávala na sťažovateľov pokyn nijaké fiktívne obchody, ba práve naopak, vypovedala, že produkt webka-info je reálny.

Prokurátor návrh na vzatie sťažovateľa do väzby odôvodnil poukázaním na úplatok pre Ing. Z. B., pokiaľ nebude vypovedať proti nemu. Išlo o čisto účelový argument, pretože napriek odstupe času od uvedenej udalosti, v tejto veci dosiaľ nebolo pravdepodobne ani len začaté trestné stíhanie, nie to ešte vznesené obvinenie proti sťažovateľovi. Tento argument bol uvedený v návrhu na vzatie do väzby bez preukázania akejkolvek inej skutočnosti, ktorá by ho potvrdzovala a jeho cieľom je len navodiť domnienku kolúzneho správania sa sťažovateľa.

V danom prípade sa špecializovaný trestný súd opäť nevysporiadal s obligatórnou materiálnou stránkou dôvodnosti väzby, pretože zo samotného uznesenia z 25. apríla 2012 nie je možné preskúmať, aké konkrétne skutočnosti ho viedli k prijatiu záveru, že sťažovateľova väzba, ako aj jej predĺženie je dôvodné.

Argumentácii špecializovaného trestného súdu, ktorou odôvodnil podozrenie, že sťažovateľ bude po prepustení pokračovať v trestnej činnosti, pretože dlhší čas páchal trestnú činnosť, ktorá mala byť podstatným zdrojom jeho príjmu, je podľa názoru sťažovateľa subjektívna a v rozpore so zákonom.

Sťažovateľ taktiež poukázal na to, že tzv. pokračovaciu väzbu obvineného nemožno odôvodniť poukazom na vznesenie obvinenia proti nemu pre inú trestnú činnosť, ktorá časovo predchádzala trestnej činnosti, pre ktorú má byť väzobne stíhaný. Napriek tomu, že sťažovateľ dosiaľ nebol nijakým právoplatným rozhodnutím súdu odsúdený, špecializovaný trestný súd týmto poukazom prejedikuje jeho „*vinu a predmetné stavia ako základ pre svoje rozhodnutie čo do dôvodnosti väzby*“.

Ani záver špecializovaného trestného súdu, podľa ktorého je trestná činnosť pre sťažovateľa podstatným zdrojom jeho príjmov, nie je podľa neho dôvodný, resp. nebol v konaní preukázaný.

S ohľadom na uvedené podľa sťažovateľa došlo uznesením z 25. apríla 2012 v spojení s uznesením z 3. mája 2012 k porušeniu ním označených práv, pretože v jeho prípade *„neexistujú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť mojej osobe v spáchaní trestného činu“*, a nedošlo k naplneniu obligatórneho zákonného predpokladu uloženia väzby.

Sťažovateľ taktiež namietal, že v uznesení z 25. apríla 2012 nie je uvedené, akým spôsobom hrozí, že jeho prepustením na slobodu bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, v ktorom navyše nepristúpil ďalší významný a dostatočný dôvod, ktorý by odôvodňoval predĺženie jeho väzby.

V súčasnom štádiu trestnej veci sťažovateľa boli vypočutí takmer všetci obvinení a mnohí svedkovia a bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, z ktorého nijako nevyplývalo, že by sťažovateľ konal kolúznym spôsobom v čase, keď nebol vo väzbe, resp. že tu existuje dôvodná obava, že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti po svojom prepustení na slobodu. Z uvedeného dôvodu je preto úvaha špecializovaného trestného súdu, že prepustením z väzby sťažovateľa bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, *„len ničím nepodložená hypotéza, ktorá sa nezakladá na žiadnych konkrétnych skutočnostiach“*.

Podľa sťažovateľa predĺženie väzby až do 30. decembra 2012 nie je odôvodnené a je v rozpore s princípom primeranosti, pretože počas dosiaľ takmer 5 mesiacov jeho väzby bolo vykonaných 70 vyšetrovacích úkonov, a preto na vypočutie ďalších približne 40 svedkov nemôže byť potrebná až taká dlhá lehota.

Najvyšší súd sa v uznesení z 3. mája 2012 nijakým spôsobom nevysporiadal s námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho sťažnosti, len sa v ňom stotožnil s odôvodnením

uznesenia z 25. apríla 2012, ktoré je nezákonné. Odôvodnenie uznesenia z 3. mája 2012 „je opäť len arbitrárnym rozhodnutím, z ktorého opäť nevyplýva o aké konkrétne skutočnosti sa má jednať a ako z nich má vyplývať reálna obava z následkov predpokladaných v ustanovení upravujúcom dôvody kolúzne a preventívnej väzby“.

Podľa sťažovateľa v uznesení z 25. apríla 2012 v spojení s uznesením z 3. mája 2012 „chýbajú skutkové základy, ktoré by presvedčivo odôvodňovali potrebu ponechania statusu quo pozbavenia mojej slobody. Je preto viac než zrejmé, že takéto rozhodnutie všeobecných súdov síce splňalo povinnosť legitimacy odkazom na príslušné znenie zákona, avšak materiálne nenapĺňalo obsah jeho ustanovení“. Tvrdenie najvyššieho súdu, podľa ktorého konkrétne skutočnosti odvodňujúce väzbu sťažovateľa vyplývajú z povahy páchanej trestnej činnosti, nemôže podľa neho obstať, pretože ani tento súd neuviedol, o aké konkrétne skutočnosti ide, a iba sa odvolal na dôvody uvedené v uznesení z 25. apríla 2012 a v návrhu prokurátora, avšak v nich sa tieto dôvody v nijakom prípade nenachádzajú.

Sťažovateľ opätovne poukázal na to, že „z odôvodnenia Najvyššieho súdu vyplýva, že za takýchto podmienok by mohla byť daná dôvodnosť väzby u každej osoby, ktorá je obvinená a za daných okolností vyslovených Najvyšším súdom by mohol byť vzatá do väzby a následne v tej držaná každá osoba, ktorá je trestne stíhaná bez toho, aby boli naplnené zákonné podmienky vzatia a ďalšieho trvania väzby v zmysle § 71 a nasl. Tr. por., nakoľko je tu síce splnená povinnosť legitimacy odkazom na príslušné znenie zákona, avšak materiálne nenapĺňalo obsah jeho ustanovení“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 dohovoru boli uznesením z 25. apríla 2012 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením z 3. mája 2012 a jemu predchádzajúcim postupom porušené, zrušil uvedené uznesenia a zaviazal špecializovaný trestný súd a najvyšší súd uhradiť mu trovy konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením z 25. apríla 2012 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením z 3. mája 2012 a jemu predchádzajúcim postupom. K porušeniu ním označených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci existenciu dôvodov kolúzne a preventívnej väzby u neho riadne neodôvodnili žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami, t. z. nevysporiadali sa s otázkou naplnenia materiálnych predpokladov na vydanie rozhodnutia o predĺžení väzby sťažovateľa a taktiež neprihliadli na námietky sťažovateľa predložené v konaní.

II.A K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv uznesením z 25. apríla 2012 a jemu predchádzajúcim postupom

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

V prvostupňovom konaní vedenom špecializovaným trestným súdom mal sťažovateľ možnosť dovolávať sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci konania o sťažnosti (§ 83, § 185 až § 195 Trestného poriadku) na najvyššom súde, ktorému prináleží právomoc zrušiť napádané uznesenie z 25. apríla 2012 a vrátiť mu vec na ďalšie konanie alebo sám rozhodnúť [§ 194 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku]. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup a uznesenie z 25. apríla 2012, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal najvyšší súd, ktorý rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uvedenému uzneseniu. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

II.B K namietanému porušeniu sťažovateľovho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom na jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Vzhľadom na závažné dôsledky pozbavenia osobnej slobody musí konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti väzby (konanie v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru), spĺňať niektoré princípy spravodlivého konania ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07).

Na druhej strane konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej ohľadne viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Ustanovenie čl. 6 dohovoru pritom predstavuje z hľadiska jeho pôsobnosti, výkladu a aplikácie jeden celok. Procesnoprávne garancie vyplývajúce z ods. 2 a ods. 3 čl. 6 dohovoru sa preto tiež týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby.

Aj pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné

ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. uznesenia o predbežnom prerokovaní III. ÚS 135/04 z 28. apríla 2004, III. ÚS 277/07 z 11. októbra 2007).

Na základe týchto skutočností odmietol ústavný súd sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým postupom a uznesením z 25. apríla 2012 v spojení s uznesením z 3. mája 2012 a uvedenými právami zaručenými v ústave a v dohovore týkajúcimi sa predovšetkým trestného konania vo veci samej.

II.C K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru uznesením z 3. mája 2012

Sťažovateľ v sťažnosti v podstate namietal, že v konaní v jeho veci dosiaľ neboli preukázané žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o existencii dôvodov kolúznejskej a preventívnej väzby na jeho strane.

V odôvodnení uznesenia z 3. mája 2012 v uvedených súvislostiach najvyšší súd okrem iného uviedol: *«Najvyšší súd Slovenskej republiky po preštudovaní vyšetrovacieho spisu, sp. zn. ČVS: PPZ-123/BOK-BA-2011, ako aj spisu, sp. zn. Tp 85/2011, dospel k záveru, rovnako ako súd prvého stupňa, že trestné stíhanie obvinených pre skutky, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie sa vedie dôvodne, skutky boli spáchané, majú znaky vyššie špecifikovaných trestných činov a existuje aj dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchali tieto obvinení aj spolu s ďalšími obvinenými osobami. Najvyšší súd si v tejto súvislosti osvojuje závery súdu prvého stupňa a v ďalšom len na ne odkazuje.*

Pri rozhodovaní o dôvodnosti predĺženia lehoty väzby mal Najvyšší súd na zreteli aj ustanovenie § 76 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého môže väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a v konaní pred súdom trvať len nevyhnutný čas, čo je podporené aj judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. Vychádzal aj z ustanovenia § 79 ods. 2 Tr.

por., podľa ktorého policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú aj naďalej, resp. či sa zmenili, pričom sudca pre prípravné konanie tak koná iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby alebo o zmene dôvodov väzby a tiež pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu.

Rovnako tiež skúmal, či bola dodržaná požiadavka vyplývajúca s ustanovenia § 76 ods. 2 Tr. por., podľa ktorej je prokurátor povinný podať návrh na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní najneskôr 20 pracovných dní pred jej uplynutím a zistil pritom, že táto požiadavka bola splnená.

Rozhodnutie o vine či nevine obvinených však bude predmetom ďalšieho dokazovania v prebiehajúcom trestnom konaní, pričom orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiace proti obvineným, ako aj okolnosti svedčiace v ich prospech. Treba zdôrazniť na tomto mieste, že nie je úlohou súdu v tomto štádiu trestného konania prejedukovať vinu obvinených; takýto postup by bol v rozpore so zákonom. V tomto štádiu trestného konania súd skúma, či je daná niektorá z materiálnych podmienok väzby, ktorou je tiež dôvodné podozrenie obvinených zo spáchania predmetných skutkov. Nie je možné však dôvodné podozrenie postaviť na úroveň rozhodnutia o uznaní viny.

Okrem podozrenia, ako jedného z predpokladov vzatia obvinených do väzby, je v posudzovanej veci v súčasnom štádiu trestného konania splnená aj ďalšia základná materiálna podmienka, a to existencia väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. Podľa zistenia Najvyššieho súdu uvedené väzobné dôvody, pre ktoré bola obmedzená osobná sloboda obvinených ich vzatím do väzby, sa opiera o celkom konkrétne skutočnosti vyžadované zákonom, pričom z nich vyplýva reálna obava z následkov predpokladaných v ustanovení upravujúcom dôvody kolúznei väzby a preventívnej väzby.

Výklad pojmu „konkrétna skutočnosť“ je v kompetencii súdu, ktorý na základe skutkových okolností a dôkaznej situácie v konkrétnej trestnej veci posúdi, či vzatie obvinených do väzby a ich ďalšie držanie v nej je opatrením nevyhnutným na dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel nemožno dosiahnuť inak. V posudzovanej veci tieto konkrétne skutočnosti zakladajúce u obvinených dôvody kolúznei väzby a preventívnej väzby vyplývajú z povahy a charakteru trestnej činnosti, ktorá je obvineným B. a Ing. G. ako

aj s nimi ďalším spoluobvineným kladené za vinu, ktorá mala byť spáchaná plánovité, organizovane a vyznačuje sa vysokým stupňom sofistikovanosti.

Nemožno súhlasiť so závermi obvinených, že neboli preukázané žiadne konkrétne skutočnosti, preukazujúce niektorý z väzobných dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ Tr. por. a taktiež neboli preukázané žiadne skutočnosti, na základe ktorých bola lehota trvania väzby predĺžená. V tejto súvislosti Najvyšší súd poukazuje na uznesenie Špecializovaného trestného súdu zo dňa 25. marca 2012, sp. zn. Tp 85/2011, ako aj na návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby (sp. zn. VII/2 Gv 123/11-344), kde tento v odôvodnení svojho rozhodnutia (návrhu) podrobne popísal dôvody, pre ktoré považoval väzobné dôvody upravené v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. za opodstatnené. Najvyšší súd si závery súdu prvého stupňa, ako i prokurátora uvedené v návrhu na predĺženie lehoty väzby, osvojuje a v ďalšom na ne odkazuje.»

Ústavný súd preskúmal aj uznesenie z 25. apríla 2012 v rozsahu, v ktorom na toto uznesenie odkazuje najvyšší súd, a poukazuje na jeho odôvodnenie, v ktorom špecializovaný trestný súd okrem iného uviedol: «Po oboznámení sa so spisovým materiálom a výsluchu obvinených som dospel k záveru, že návrh prokurátora je dôvodný.

Je potrebné zdôrazniť, že väzobné stíhanie osôb je výnimkou z pravidla, všetky väzobné dôvody musia byť opreté o konkrétne skutočnosti a každé rozhodnutie o väzbe musí byť vierohodne zdôvodnené aj skutkovými okolnosťami. To znamená, že rozhodujúci súd, alebo sudca sa musí vysporiadať aj s reálnou dôvodnosťou podozrenia. Pokiaľ by dôvodnosť podozrenia neexistovala v intenciách rozumnej pravdepodobnosti, je každý o väzbe rozhodujúci orgán povinný obvineného prepustiť na slobodu.

K prvej skúmanej, tzv. materiálnej podmienke väzby, teda dôvodnosti podozrenia je potrebné uviesť, že táto naďalej pretrváva a nič z vykonaných dôkazov ju nespochybnilo, resp. neoslabilo natoľko, aby bolo potrebné čokoľvek ohľadne konštatácií súvisiacich s prvotnou podmienkou väzby meniť. Doteraz získané dôkazy v rámci prípravného konania dostatočným spôsobom preukazujú odôvodnené podozrenie, že obvinení sú trestne stíhaní dôvodne. Podozrenie zo páchania trestnej činnosti nie je uznanie viny, kde je potrebné zo stopercentnou istotou konštatovať spáchanie skutku, ktorý vykazuje znaky trestného činu. Vykonané dokazovanie je dostatočným a rozumným spôsobom pre odôvodnenie podozrenia,

že skutky, ktoré naplňujú znaky trestného činu boli spáchané obvinenými. Požiadavka istoty bez rozumných pochybností je nevyhnutná pri meritórnom rozhodovaní, ale nie je tomu tak pri rozhodovaní o väzbe. Tu musí existovať dôvodné podozrenie, pričom sa nejedná len o akési hmlisté žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami neodôvodnené podozrenie.

Obvineným sa kladie za vinu naozaj sofistikovaná trestná činnosť, ktorá v podstate spočíva vo vytvorení sietí rôznych podnikateľských subjektov, ktoré medzi sebou obchodujú, či už reálne, alebo len účtovne s rôznymi komoditami, najmä tovarom, ktorý je nazvaný ako „webka-info“, a ktorý umožňuje jeho užívateľovi zriadenie si webových stránok, čiže prístup k tzv. webhostingovej službe. Posledné články tejto siete podnikateľských subjektov potom podľa vyšetrovateľa majú vykonávať činnosť, ktorá v konečnom dôsledku umožní odpočítanie dane z pridanej hodnoty (najmä na základe vývozu do zahraničia) a potom uplatnenie si nadmerného odpočtu v zmysle § 79 ods. 1 zákona č. 222/2004 Z. z., čím sa rozumie prevýšenie celkovej výšky odpočítateľnej dane za príslušné zdaňovacie obdobie nad celkovou výškou dane za príslušné zdaňovacie obdobie (rozdiel medzi daňami, ktoré ekonomická teória a právne prostredie do roku 2004 definovalo ako daň na výstupe a daň na vstupe).

Doteraz nazhromaždený materiál dáva dostatok dôvodov domnievať sa, že k popisovaným transakciám naozaj mohlo dôjsť spôsobom a za tým účelom, ako to popisuje vyšetrovateľ a prokurátor. Javí sa byť nesporným, že vo veci vypovedali viaceré osoby – tzv. biele kone, ktoré boli do veci zainteresované, s podnikaním nemajú žiadne skúsenosti a tvrdia, že na základe pokynov obchodovali s kartami.

Pokiaľ ide o dôvodnosť kolúznei väzby (§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku) je potrebné uviesť, že aj v tomto štádiu trestného konania u obidvoch obvinených existujú dôvody kolúznei väzby tak, ako boli dané sudcom pre prípravné konanie v uznesení o vzatí do väzby obvinených. Vykonaným vyšetrovaním nedošlo ku zmene alebo zániku dôvodov prečo u oboch obvinených existuje dôvod kolúznei väzby. S poukazom na vykonané vyšetrovanie naďalej existuje obava z možnosti ovplyvňovania celého vyšetrovania aj potom, čo boli vypočutí svedkovia a spoluobvinení a zadovážené listinné a vecné dôkazy. S poukazom na návrh prokurátora vo veci majú byť vykonané ďalšie úkony trestného konania výsluchom ďalších svedkov. Existencia dôvodov kolúznei väzby trvá aj v tomto štádiu trestného konania u obvineného T. B. bola konštatovaná ich existencia aj uznesením

tunajšieho súdu č. Tp 85/2011 zo dňa 15. februára 2012 v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu v SR č. k. 1 Tost 7/2012 zo dňa 7. marca 2012.

Pokiaľ ide o dôvody tzv. preventívnej väzby (§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku), podľa názoru sudcu pre prípravné konanie tento je takisto daný, a to v zásade tak, ako to v návrhu udáva prokurátor. Oboja obvinení mali páchať trestnú činnosť po dlhší čas a táto trestná činnosť mala byť podstatným zdrojom ich príjmu. Nadalej existuje dôvodná obava, že takýmto spôsobom ako je popísaný v skutkovej vete v uznesení o vznesení obvinenia budú pokračovať získavaním finančných prostriedkov aj po prepustení z väzby na slobodu.

Na základe vyššie uvedeného je tak možné konštatovať, že dôvodnosť podozrenia nadalej existuje, nie je len hypotetická a je podložená obsahom konkrétnych dôkazných prostriedkov. U oboch obvinených existujú tak dôvody kolúznej, ako aj preventívnej väzby v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku.

Pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby pristupuje k rozhodovaniu o väzbe obvinených aj ďalšia obligatórna podmienka spočívajúca v hrozbe zmarenia alebo podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania v dôsledku prepustenia obvinených na slobodu. Zároveň musí byť splnená podmienka, aby bol návrh prokurátora podaný v lehote uvedenej v ustanovení § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Pri predlžovaní lehoty trvania väzby ide o výnimočný prípad, pretože predĺženie lehoty trvania väzby je výnimkou zo zásady, že väzba môže trvať len obmedzenú dobu. Návrh prokurátora bol podaný včas. V uvedenej trestnej veci sa koná bez zbytočných prieťahov. Vzhľadom na obtiažnosť tejto trestnej veci nie je možné trestné stíhanie ukončiť v základnej lehote trvania väzby. Poukazujem tu na dôvod uvádzaný prokurátorom, že vyšetrowanie je potrebné doplniť ďalšími úkonmi trestného konania. Prepustením obvinených na slobodu hrozí, že dôjde k zmareniu účelu trestného konania v zmysle ustanovenia § 1 Trestného poriadku. Mám za to, že vzhľadom na charakter páchanej trestnej činnosti sofistikovanosť spôsobu, akým trestná činnosť mala byť páchaná, následok, ktorý mal nastať páchanou trestnou činnosťou nebolo možné túto trestnú činnosť vyšetriť a rozhodnúť v rámci prípravného konania v lehote do 30. 05. 2012. Vzhľadom na rozsah navrhovaného dokazovania a následného realizovania úkonov spojených s ukončením vyšetrowania som akceptoval návrh prokurátora a väzbu oboch obvinených som predĺžil do dňa 30. decembra 2012.»

Z obsahu rozhodnutí súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnom konaní vyplýva, že všeobecné súdy v tejto veci dosiaľ uzavreli, že vo vzťahu k sťažovateľovi existuje dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej trestnej činnosti, z ktorej bol obvinený, spočívajúcej v riadení a realizovaní jednotlivých akcií zločineckej skupiny, ktorá sa počas obdobia niekoľkých predchádzajúcich rokov (asi už od roku 2007) a až do súčasnosti dopúšťa páchania ekonomickej trestnej činnosti, najmä podvodov súvisiacich s neoprávneným uplatňovaním nárokov na vrátenie dane z pridanej hodnoty formou simulácie vzniku zákonných podmienok, cestou predkladania fiktívnych účtovných dokladov, daňových priznaní a iných dokumentov fiktívnej obchodnej činnosti (na tento účel mala skupina vytvoriť celý reťazec obchodných spoločností), ako aj ďalšími spôsobmi dosiaľ neustálenými v rámci vykonaného dokazovania, v dôsledku ktorej mala byť spôsobená škoda štátnemu rozpočtu Slovenskej republiky v celkovej sume asi 19 761 695,73 €. Zistené skutočnosti podľa nich opodstatňovali podozrenie, že tieto trestné činy mali byť páchané systematicky, plánovane a organizovane väčšou skupinou osôb, v rámci ktorej mal sťažovateľ zastávať jednu z významných vodcovských pozícií. Podľa súdov tvorili tieto osoby skupinu s „určenými vnútornými vzťahmi“, „väzbami a štruktúrou“ zahŕňajúcou rozdelenie úloh medzi jednotlivými členmi. Členovia skupiny sa snažili rôznymi formami ovplyvňovať činnosť pracovníkov Daňového úradu Dunajská Streda a využívali aj iného kontakty, napr. rôzne osoby činné v podsvetí, aby dosiahli skoré vyplatenie peňažných prostriedkov z takto uplatňovaných nárokov na vrátenie dane z pridanej hodnoty, pričom na dosiahnutie tohto cieľa mali vedome využívať voči poškodeným osobám aj obťažovanie, zastrašovanie (vrátane hrozieb fyzickou likvidáciou aj s použitím strelných zbraní), úplatky a pod.

Na základe uvedených skutočností súdy zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci zotrvali na úsudku o existencii dôvodnej obavy, že v prípade prepustenia na slobodu bude sťažovateľ pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku].

Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci v tomto smere svoje rozhodnutia (uznesenie z 25. apríla 2012 a uznesenie z 3. mája 2012) dostatočne odôvodnili, poukázuc zároveň na podrobnejšie odôvodnenia rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa o vzatí sťažovateľa do väzby a o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby, ako aj návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby.

Najvyšší súd vo svojom uznesení z 3. mája 2012 na citované konkrétne skutočnosti týkajúce sa existencie kolúzneho dôvodu sťažovateľovej väzby poukázal odkazom na podrobnejšie odôvodnenie uznesenia z 25. apríla 2012, s obsahom ktorého sa stotožnil, ako aj na dôvody podaného návrhu na predĺženie lehoty väzby prokurátora. V tomto kontexte možno akceptovať stručnosť odôvodnenia uznesenia z 3. mája 2012, keďže nie je prejavom jeho arbitrárnosti.

Ústavný súd nepovažuje za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený ani právny názor špeciálneho súdu a najvyššieho súdu v danej veci, že existencia zákonného dôvodu kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nevyžaduje [na rozdiel od dôvodu opätovného vzatia do väzby podľa § 71 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku] preukázanie dokonaného kolúzneho konania obvineného, ale postačuje preukázanie takých konkrétnych skutočností, ktoré sú spôsobilé založiť rozumnú obavu (dôvodná obava), že obvinený by sa s veľkou pravdepodobnosťou mohol v prípade ponechania na slobode konania kolúznej povahy dopustiť (m. m. III. ÚS 68/08).

Podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku môže byť obvinený vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Znenie ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku aplikovaného všeobecnými súdmi v danej veci ani povaha a účel väzby ako procesného zaisťovacieho

inštitútu dočasnej a preventívnej povahy nevylučujú interpretáciu a výklad označeného ustanovenia Trestného poriadku, ktoré použili špecializovaný trestný súd a najvyšší súd v sťažovateľovej veci.

Za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené nepovažuje ústavný súd ani ich hodnotenie zistených skutkových okolností, ktoré je založené na úvahe, že závažnosť, rozsah a spôsob páchania trestnej činnosti, z ktorej bol sťažovateľ dôvodne podozrivý (zahŕňajúci úmyselné a cielené používanie násilia alebo hrozby násilím na zastrašenie a vydieranie poškodených) odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia na slobodu by sa sťažovateľ (vzhľadom na hrozbu vyplývajúcu z trestného stíhania) pokúšal pôsobiť na svedkov, spoluobvinených, prípadne ďalších dosiaľ nestotožnených spolupáchateľov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.D Záver

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2012